

ARÒ NKE OKÉŌŃŨ

Levitikòs 25:1-46

IHEŌMŪMŪ 89 – Nke Ndị etiti

AMAOKWU IBUN’ISI: “JEHOVA mara ubochi nile nke ndi zuru okè: ihe-nketa-ha gādiru kwa mgbe ebigh-ebi” (Abù Ōma 37:18).

Ekwewo Ala Kenean ná Mkwà

Chineke ekwewo Abraham mkwà, otutu narị arò tupu ndi Israel arapụ Ijpt, na Ya gaenye umu Abraham ala di ebube ebe ha gaebi nime ya. Ulo ahụ niile gaabuworị nke ewuworo nye ha, grape niile gaabụ kwa nke akuworo nye ha, osisi ha ga naami mkpuru (Deuteronomi 6:10, 11). Naani ihe ha gaeme bu ibanye nime ya -- o buru na ha erubere Chineke isi. Ma otu o di, ha aghaghị ichupu ndi ahụ naamaghị Chineke ndi bi n’ebe ahụ -- ma ufodu nime ha bu ndi okoroukwu – ma Chineke ekwewo hari mkwà ibutere ha uzọ wee ga iluru ha ogu ma o buru na ha ga erubere Ya isi.

Ndi Israel bu umu nke Abraham mgbe otutu ogbo gasiri. Mgbe ha si n’Ijpt puta ha malitere ije Kenean iwere ala ahụ Chineke kwere ha na mkwà. Ma ha nwere otutu iheomumu ha gaamu tupu ha erue n’ebe ahụ.

Otu iheomumu nke Chineke chorọ ikuziri umu Israel bu inwe obiebere na ihe banyere onye o bula imetu ibe ya n’obi. O choghi ka ufodu mmadu buru ogaranya wee nwekota ala ahụ niile, ka ndiozo wee buru ndi ogbenye iluru onye ozọ olu, ndi ahụ anaaluru olu aghaghị inwe obiebere n’ebe ha no wee cheta na n’otu oge ha niile abuworị ndi oru n’Ijpt. Ma o buru na Chineke enweghi obiebere n’aru ha we gbaputa ha n’oru, ha gaanworu n’ibu oru. Chineke chorọ ka ha nwee obiebere n’ihi mgbaputa ha naemeso kwa onye o bula na ibe ya dika umu nke Chineke ndi nwere onweha.

Ekere ala

Mgbe umu Israel batara n’ala Kenean, Chineke keere ha ala ahụ ka ebo o bula nweta ihe nketa di mma. O chorọ ka ha debe mpaghara nke obodo ahụ n’ihe nketa nke ebo ahụ nke O nyeworo ya. Ha azughị ala ahụ azu; ha enweghi ego iji kwọ ugwo ya; o bu onyinye nke Chineke.

Ihe niile nke anyi nwere sitere na Chineke, anyi aghaghị ikele Ya ekele n’ihi nke a. Mgbe anyi naanodu ala iri nri, anyi aghaghị ibu uzọ kelee Chineke n’ihi nri nke O nyere anyi ka anyi rie. Mgbe anyi naaga iraruru n’abalị anyi gaekere Ya n’ihi ulu na ihe ndina ebe anyi naaruru. Mgbe anyi tetara n’ututu anyi gaekere Ya n’ihi izuike ahụ nke O nyere anyi, na uwe niile anyi naeyi. Anyi ewee riu kwa Ya ozọ ka O nye anyi nri nke ubochi ahụ. O naeme kwa ya. Mgbe anyi naegosi Ya obiekele n’ihe O naenye anyi, obi naadi Ya mma inye anyi kari.

Ubochi Izuike

Mgbe umu Israel malitere njem ha iru Kenean, Chineke gwara ha ka ha naezu ike n’ubochi nke asaa niile. Ubochi ahụ ka anaakpo Sabat. Chineke zuru ndi ahụ site n’izite mana nke ha naachikota ututu niile ewezuga n’ubochi Sabat ahụ. N’ubochi nke isii anaenwe mana riri nne n’ala ichikota nke gaezuru ha ubochi abuo -- ma o gaghi emebi dika o naeme n’ubochi ndiozo mgbe ha chikotara kari otu o kwesiri ha inwe n’ubochi ahụ. Chineke agwawo ha na ha gaedebe Ubochi izuike nsọ, ma rugide kwa ha na o dighi olu o bula agaalu n’ubochi ahụ.

Mgbe ha batara na Kenean, ubochi Izuike nke ala gaadi. O bu ala maramma nke ukwu ma Chineke chorọ ka ha naelekota ya. N’aru asaa o bula ha agaghị akụ iheokuku o bula ka ala ahụ wee zuru. Ike adighi agwu ala dika mmadu, ma mgbe anaakụ iheokuku site n’aru rue arò iheokuku ndi ahụ naewere otutu iheoriri sitere n’ala ahụ nke mere na mgbe naadighi anya anaasi na “o sachapusiwo.” Mgbe ndi mmadu naenweghi ihe eji eme ka ala di mma, nke anaakpo “Fertilizer,” bu nke ha gaetinye n’ala ahụ, o gaabu ala nwoghariri onweya ma o buru na o togboro n’efu otu arò.

Ewepukwari ilekota ala ahụ, Chineke chokwara ikuziri ha ihe na Ya puru izu umu Ya. O kwere mkwà na n’aru nke isii na mkpuru ubi ha gaami rie nne nke ukwu nke mere na ha gaenwe nri gaezuru ha n’aru nke Izuike ahụ. Ihe niile nke gaepu n’aru ahụ nke anaakughị akụ ka gaarapuru umu ogbenye na anumanu (Opupu 23:11).

Chineke agaghị ekwe ka umu Ya nodu n’agu. Mkwà Ya O kwere ndi eziumume bu: “Onye ahụ gebi n’ebe di elu: ebe ewusiri ike nke nkume di elu ka ulu-elu ya gabu: anenye ya nri-ya; miri-ya kwesiri ntukwasi-obi” (Aisaia 33:16). Devid dere n’otu nime Abù Ōma ya si “Nwata ka m’buworo, aghowokwam okenye; ma ahughm onye ezi omume ka arapuru ya, ahugh kwam nkuru-ya ka ha narịo nri” (Abù Ōma 37:25). Nime iri arò anu niile ahụ nke umu Israel noro nime ozara, Chineke nyere ha mana ka ha rie. Ha kwesiri ikwere mgbe niile na Chineke puru ilekota ha nkeoma na O gaghi arapụ ha n’agu.

Chineke chorọ ka ndi Ya n’ubochi taa tukwasi Ya obi, ma ghara ichegbu onweha banyere ihe ha gaeri maobu ihe ha gaeji gbokwasi onweha. Jisọ gwara ndi naesozo Ya mgbe O no n’eluwa si “Adigh-ere egwele ise na penny abua? Ma adigh echezọ otu nime ha n’iru Chineke” (Luk 12:6). O buru na Chineke naelekota umu nnunu, O pughi ilekota umu Ya otu aka ahụ?

Arò nke Ókéoñụ

Mgbe ụdị arò asaa ahụ nke arò asaa ugbò asaa maọbụ arò iri anọ na iteghete (49) gasiri, arò izuike ozo gaabia kwa. Nke a ka anaakpo arò nke ókéoñụ, maọbụ arò nke inwere onwe maọbụ nrapu. O naerute mgbe arò nke Sabat gafere, nke náeme ya arò abuo náesochita ibe ya site na mgbe ha náakughị mkpuru o bula. Chineke naelekota ihe niile, ma O kwere ha mkwa na ha gaachikota mkpuru riri nne na akwukwo nri na mkpuru osisi riri nne n'arò nke isii ahụ nke gaezuru ha rue n'arò asaa na nke asato ma rue kwa n'oge nke owuweiheubi n'arò nke iteghete.

N'Ubochi nke Mkpuchimmehie nke arò nke Ókéoñụ, anaafu opiike nke náadasị ụda ike. Ubochi ahụ bu oge puru iche mgbe ndi ahụ náecheta mmehie niile ha. Ma mgbe achusiri aja niile ahụ dika Chineke nyere n'iwu, ndi ahụ náenwe obi uto. Ma mgbe ha nuru ụda opiike ahụ dika omen'ala si di bu oge nke irapu ndioru na inyeghachi ihe onwunwe ha náañurionu karisja.

N'arò nke nrapu a, onye o bula nke reworo ala ya n'arò iri anọ na iteghete (49) nke garaaga puru inweghachi ya n'efu. O buru na onye o bula dara ogbenye nke mere na o rere onweya ijere onyeozo ozi, o puru ilaghachi n'ulo ya ugbu a wee buru onye nweere onweya. Chee otu obi gaei to o ndi ahụ uto mgbe agaechezọ ugwo niile ha ji wee náañurionu n'ihenketi ha dika ha naeme tupu ha aburu ndi dara ogbenye!

Chineke achoghi ka ndi ogaranya náemegide ndi ogbenye, n'otu aka ahụ O choghi kwa ka ndi ogbenye ghogbue ndi ogaranya. O buru na ha eree ala ha otutu arò tupu arò nke Ókéoñụ, ha naanara óké ego, ma o buru n'arò abuo maobu ato tupu rue arò nke Ókéoñụ ha naanara náání onuahia ruru ihe agaeji ala ahụ mee n'oge di otu ahụ. O di ka inye ya ná mbé nke náabughị iré ya ere n'ihia na onye o bula gaenyeghachi ala nke o zuru mgbe o bula iri arò ise ahụ ruru.

Agbaputara Tupu Arò nke Ókéoñụ

Mgbe o bula erere ala, akwukwo mkwekorita abuo kaa anaenwe. Nime otu ka onuahia ya naadi nke anaaka akara wee chebezie ya nkeoma. Nke ozo naeghere oghe ka anaenyefe onye o bula zuru ala ahụ. Ma o buru na otu onye nke si n'ezinaulo ahụ chorọ izughachi ala ahụ dika onye nwe ya nye ndi ya, o puru imeghe akwukwo mkwekorita ahụ nke nwere akara, wee choputa onuahia ya, ma zuputa kwa ya tupu arò nke ókéoñụ abiarue. Nke a ka anaakpo mgbaputa nke ala, ma onye nke zuputara ala ahụ ka anaakpo onye mgbaputa.

Anyi choputara n'akwukwo Rut ihe nkwa banyere otu onyearu mmadu nke gbaputara ala ahụ. Naomi nke di ya bu Elimelek na umu ya ndikom abuo dara ogbenye n'ihia óké unwu nke di n'ala Juda, ha wee gaa obodo ozo biri. Mgbe otutu arò gasiri, mgbe umu ya ndikom ahụ lusiri nwunye wee nwuo, di ya nwukwara, Naomi wee kpebie ilaghachi n'obodo nke aka ya. Rut, otu nime nwunye umu ya, soro ya laghachi. Ha ka bukwari ndi ogbenye ebe o di ukwu, ha wee chee echiche ma o gaadi onyearu ha nke puru igbaputara ha ala ha. Rut wee gaa hu Boaz, otu nwoke ogaranya nke si n'ezinaulo Elimelek puta, wee kosara ya ihe banyere onodu ha, ihu ma o puru izughachi ala ha. Boaz kwere mkwa inochita anya dika "Otu nime onye ikwu" (maobu onyearu), ma o buru na onye ozo nke bu onyearu ha no nsọ kari apughi ime ya. Nwoke nke ozo ahụ nyere ike ka agbaputa ala ahụ mgbe o gbupuru akpukpokwu ya nye Boaz, dika omen'ala si di n'oge ahụ. Ya mere Boaz zuru ala ahụ buworori nke Elimelek, wee luru Rut. Nwa nwanwa ha bu Eze Devid, onye dere otutu Abi Oma nke di nime Baibul. Mgbe otutu ogbo gasiri amubataru Jisọs nime ezinaulo ha.

Onyemgbaputa Anyi

Jisọs bu Onyemgbaputa anyi. Dika ndi mmehie anyi resiri ekwensu onweanyi ma anyi enweghi kwa ihe o bula nke anyi gaeji zuta inwere onweanyi. Jisọs bira isachapu njo anyi niile na inyaji ike niile nke onyeiro ahụ n'ebe ndu anyi di wee mee ka anyi nwere onweanyi ozo. O luru anyi olu "otu nime onye ikwu." O bu náání Ya bu Onye puru izuta mgbaputa anyi, ma jiri Obara Ya kwuo ugwo ya.

Arò mgbe Onyenweanyi Naanara Mmadu Nkeoma

N'otu nime okwu Chineke mbu nke Jisọs kwuru, O guru n'amaokwu ufodu sitere n'amuma nke Aisaia Onyeamuma buru banyere Ya otutu nari arò garaaga. "Mo nke Onye-nwe-ayi di narum, n'ihia na O terem manu izi ndi-ogbenye ozioma: O zitegoro ikwusa orira gwa ndi adotara n'agha, na ikwusa ihu-uzo gwa ndi isi, izipu ndi etihaworo aru ka ha la, ikwusa arò mgbe Onye-new-ayi nanara madu nke-oma" (Luk 4:18, 19). "Arò mgbe Onye-nwe-ayi nanara mmadu nke-oma" bu arò nke ókéoñụ nke imemmuo nke gaeme ka o doo ndi mmehie, nke puru ime ka ndi oria di kwa ike ozo, nke gaeme ka onye o bula nke kwere na Jisọs nuriaonu. Mgbe Jisọs guputasi amaokwu ndi ahụ. O wee nodu ala si, "Ta ka emezuworo ihe a edeworo n'akwukwo ná ntị unu" (Luk 4:21). Iweta mgbaghara mmehie niile, udo nye obi niile no ná nsogbu, imeghe anya nye ndi kpuruisi, bu ihe di mkpa kari inyeghachi iberibe ala ereworo ere. Anyi puru inata inwere onwe ahụ nke sitere na Jisọs o buru na anyi abiakute Ya ná ncheghari wee riu Ya ka O gbaghara anyi mmehie niile anyi. Anyi puru inurionu "n'arò nke inwere onwe" anyi n'ubochi taa site n'Obara nke Jisọs.

Dika opiike ahụ naada n'Ubochi mkpuchimmehie n'arò nke Ókéoñụ, otu a ka Jon Onyewummiri bira kposi obibia nke Jisọs n'eluwa. Otu akuku n'ozu ya bu, "Agēkpoju ndagwurugwu o bula, agēme kwa ka uguwu o bula na uguwu ntà o bula di ala; ebe di mgbago gaghọ kwa ebe guzoiro eguzozi, ebe niile di nkputankpu gabu kwa uzọ di

lari” (Luk 3:5). Nke ahụ apụtaghị na ugwu niile gaadaba nime ndagwurugwu n’ime ka ebe niile dị larị; ọ pụtara na Jisọs gaeme ka ihe niile ra nrata ọzọ dika ọ dị n’arọ nke Ókéoñụ mgbe onye ọ bụla naalaghachi n’ihe nketa ya. Ma nke a adighị ekwu banyere iberibe ala nke onye ọ bụla gaenweta, kama na onye ọ bụla pụrụ inweta ihenketa nke imemmuo nime Jisọs. Ọgaranya gaenwe nzoputa n’otù ụzọ ahụ.

Óké Arọ nke Ókéoñụ Ọzọ

Arọ nke Ókéoñụ ọzọ gaadi kwa mgbe Jisọs “gēwere kwa opi-uku zipu ndi-mo-ozu ya, ha gēme kwa ka ndi nke Ya arọputara si n’ifufe anọ zukọ, site n’otù nsotu elu-igwe rue nsotu ya ọzọ” (Matiu 24:31). Mgbe ahụ ka mmalite nke otù puku arọ nke udo gaadi mgbe Jisọs gaabụ Eze. Ndi ọ bụla nime anyi nke jikeworo onweya n’oge ahụ mgbe Jisọs gaewepu ndi Ya n’eluwa na nzuzo, gaabụ ndi nwere óké òkè ahụ isoro Ya n’ochichi.

AJỤJỤ DỊ ICHEICHE

1. Gịnị bụ arọ nke Ókéoñụ?
2. Gịnị ka Ụmụ Israel gaeri n’arọ ahụ?
3. Gịnị ka Chineke choro ikuziri ndi Israel n’oge arọ nke Izuike na n’arọ nke Jubili?
4. Ònye pụrụ izughachi ala ahụ nke ereworo tupu oge Jubili?
5. Ònye bụ Onyemgbaputa anyi?
6. Gịnị bụ “arọ mgbe Onye-nwe-ayi nānara madu nke-oma”?